

The Investigation of relation between elementary school second grade students' self-esteem, different skills and assertiveness levels

İlköğretim II. kademe öğrencilerinde benlik saygısı, farklı yetenek ve atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Hakan Sarıçam¹

Elifcan Yılmaz²

Arzu Gülbahçe³ Öner Gülbahçe⁴

Mehmet Çardak⁵

Abstract

This study aims to examine the relation among the self esteem, different ability levels and assertiveness levels of second grade primary education. An investigation has been done on over 180 students, chosen randomly, from the primary education schools of Erzurum MEB in accordance with the purpose of this study. Information Form, Rosenberg Self-Esteem Inventory, Basic Aptitude Test 6-8 and Rathus Assertiveness Inventory were used. SPSS 15.0/WINDOWS programme was used for data analysis. 't test' was used for determine the difference among the groups and 'Pearson Moment Correlation Analysis' was used for determine correlation among variables. In this study different abilities were examined in the subhead of Language ability, The Ability of Reasoning, Numerical Ability, and General Ability. It was found in this study that there is a meaningful relation between Sef-Esttem and

Özet

Bu çalışmanın amacı ilköğretim II. kademe öğrencilerinde benlik saygısı, farklı yetenek düzeyleri ve atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın amacına uygun olarak Erzurum ili MEB'e bağlı ilköğretim okullarından tesadüfi seçimle 180 öğrenci üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Bilgi Toplama Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Temel Yetenek Testi 6-8 kullanılmıştır. Veri analizleri için SPSS 15.0/WINDOWS programı kullanılmıştır. Gruplar arası farklılığı belirlemek için t testi ve değişkenler arası ilişkileri belirlemek için "Pearson Momentler Korelasyon Analizi " kullanılmıştır. Araştırmada farklı yetenekler; dil yeteneği, akıl yürütme yeteneği, sayısal yetenek ve genel yetenek alt başlıklarında incelenmiştir. Araştırmada benlik saygısı, dil yeteneği, sayısal yetenek, akıl yürütme yeteneği, genel yetenek ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki

¹Öğr.Gör., Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kütahya, hakansaricam@gmail.com

² Evren Paşa İlköğretim Okulu, Rehber ve Psikolojik Danışman, Erzurum, elifcanyilmaz@gmail.com

³Yard.Doç.Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum, arzugulbahce@atauni.edu.tr

⁴Öğr.Gör.Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum, onergulbahce@atauni.edu.tr

⁵ Öğr.Gör.Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sakarya, mcardak@sakarya.edu.tr

Language ability, The Ability of Reasoning, Numerical Ability, General Ability, Assertiveness. In the view of the preceding findings, and in the scope of academic success this study is discussed and leads other investigations and applications.

Keywords: Self-esteem, ability, basic ability, assertiveness

bulunmuştur. Araştırma sonuçları önceki bulgular ışığında akademik başarı ve kişiler arası ilişkiler kapsamında başka araştırma ve uygulamalara da yol gösterecek bağlamda tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, yetenek, genel yetenek, atılganlık

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

GİRİŞ

Ergenlik dönemi çalışmaları, gelişim psikolojisi ve eğitim psikolojisi alanında en çok incelenen konular arasında gelmektedir. Ergenlik (puberte), insanlarda meydana gelen "yetişkinliğe ilk adım" evresidir. Ergenlik, çocukluk çağı ile yetişkinlik çağı arasındaki geçiş dönemidir. Ergenlik, bireyde çocuksu tutum ve davranışlarının yerini yetişkinlik tutum ve davranışlarının aldığı, cinsiyet yetilerinin kazanıldığı, bireyin erişkin rolüne psikolojik ve somatik olarak hazırlandığı dönemdir (Yazgan İnanç, Bilgin, & Kılıç Atıcı, 2007).

Ergenlik çağında bireyin birçok değişiklik yaşamasının yanında kişinin yetişkin olma yolunda kimlik kazanması da beklenir ki; bu ergeni zaman zaman bir kimlik karmaşasına sürükler. Ergenlik dönemi, kişilik gelişiminde sonraki yaşam tarzını şekillendirecek ve büyük ölçüde istikrar sağlayacak yeni oluşumlara önemli bir ortam sağlar. İşte kişiliğin kalıcı olarak temellerinin atıldığı bu dönemin sonunda bireyin kendisi ve çevresiyle ilgili seçimleri, niyetleri, amaç ve hedefleri büyük ölçüde belirginlik kazanır. Bu nedenle ergenin benlik saygısı ve yetenekleri geleceğe yönelik amaç ve hedeflerin kazanılmasında önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir.

Yaşamın önemli bir parçasını oluşturan ergenlik çağı, sağlıklı bir şekilde atlatılabilmesi, bireyi geleceğe ve hayata hazırlamada önemli rol oynamaktadır. Bu süreçte kişinin sağlıklı ruh halinde olabilmesi için kendisine değer, önem vermesi, kendi potansiyel ve yeteneklerinin farkında olması bununla birlikte bulunduğu durumda problemleri çözebilecek başarıyı kendisinde görebilmesi gerekmektedir. Çağdaş ve modern eğitimin amacı; öğrencileri, kendine güvenli, bilgili, başarılı, kendini yönetebilme yeteneğini geliştirmiş kısacası; beden ve ruh sağlığı yerinde, yaratıcı, üretken ve topluma yararlı bireyler haline getirmektir. Eğitimin bu amaca ulaşabilmesi için; öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermek, yeteneklerini keşfetmek ve kendilerini ifade etmelerini

engelleyen faktörlerin farkına varmalarında ve bu etkenleri kontrol etmelerinde onlara yardımcı olarak atılgan olmalarını sağlamak gerekmektedir.

Doğusal (1987) ve Yavuzer (1993) tarafından yapılan çalışmalarda benlik saygısı ve okul başarısı birbiri ile ilişkili olup; benlik saygısı yüksek olan öğrencilerin, okul başarıları da yüksektir. Özkan (1987), Erdinç, (1995) ve Güngör (1989) tarafından yapılan çalışmalarda ise benlik saygısının okul başarısını etkilediği, benlik saygısı düşük olan öğrencilerin okul başarıları da düşüktür. Otacıoğlu (2008) ise öğrencilerin akademik ve çalgı başarı düzeyleri yüksek ise benlik saygılarının da yüksek olduğu görüşünü savunmaktadır. Bununla birlikte benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır; benlik saygısı yüksek olan kişilerin atılganlık düzeylerinin de yüksek olduğu benlik saygısı düşük olanların atılganlık düzeylerinin de düşük olduğu bulunmuştur (Dinçyürek, Kıralp, & Şahin; 2007, Yılmaz & Ekinci, 2001; Bal, 2006).

Eldeki araştırma bulguları yukarıdaki bilgileri doğrular niteliktedir. Fakat literatür incelendiğinde çalışmaların çoğu akademik başarıyı genel olarak ele almış; yetenek düzeyleri, benlik saygısı ve atılganlık arasında ilişkiyi birlikte inceleyen çok az araştırmaya rastlanmıştır. Ergenlik döneminin genel olarak 12-20 yaş arası olduğu düşünüldüğünde ön ergenliğin ilköğretim II. kademeye denk geldiği ve bu dönemin ne kadar önemli olduğu biz eğitimciler ve gelişimciler açısından bilinen bir gerçektir. Bu çalışmanın amacı, ilköğretim II. kademe öğrencilerinde benlik saygısı dil yeteneği, akıl yürütme yeteneği, sayısal yetenek, genel yetenek ve atılganlık arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Benlik Saygısı

Ergenlik döneminin en önemli özelliği kimlik arayışıdır. Genç çocukluğunda dışa dönük olan dikkatini içine çevirmeye başlar. Duyularını inceler, bedenini inceler, nasıl bir kişi olduğu, ne olmak istediği konusunda kafa yormaya başlar. Bunlar benlik arayışının belirtileridir. Kendini aşağı görmekle yüceltmek arasında gelip gider. Genç kendine yakışan bir kimlik aramaktadır. Kendisini sürekli tartmakta, değerlendirmekte, eleştirmektedir. Kendisini ana-babasından ve başkalarından ayıran özelliklerini öne çıkarmakta, benliğini yeni baştan düzenlemeye uğraşmaktadır (Yavuzer, 1991).

Ben, benlik ve kişilik çoğunlukla eş anlamlı olarak kullanılan kavramlardır. Yani, kişiyi o kişi yapan, başkalarından ayıran tüm özellikleridir. Bireyin kendisini fark ettiği ve kendisini ayrı biri olarak gördüğü zaman benlik kavramı gelişmeye başlamış demektir. “Benlik kavramı, insanın kendi benliğini anlayış ve kavrayış biçimi olarak tanımlanmakta, kişinin kendini nasıl görüp, nasıl değer biçtiğini de anlatmaktadır” (Yörükoğlu, 1985). Rogers’ın benlik kavramı, kişinin kendini algılamasından oluşan gerçek benliği (real-self) ve kişinin olmak istediği ve olması gerektiğine

inandığı nitelikleri temsil eden ideal benliği (ideal-self) içermektedir. Gerçek benlik ile ideal benlik ne kadar uyuyorsa kişinin benlik saygısı ve öz güveni o kadar yüksektir.

Benlik kavramının, beğenilip benimsenmesi benlik saygısını (self esteem) oluşturur. Benlik saygısı, “kişinin kendisini değerlendirmesi sonucu ulaştığı, benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur”. Kişinin kendini beğenmesi ve kendi benliğine saygı duyması için üstün niteliklere sahip olması gerekmez. Çünkü benlik saygısı, kendini olduğundan aşağı ya da üstün görmeden kendinden memnun olma durumudur. Kendini değerli, olumlu, beğenilmeye ve sevilmeye değer bulmaktır. Benlik saygısı, kendini olduğu gibi kabullenmeyi, özüne güvenmeyi sağlayan olumlu bir ruh halidir (Yörükoğlu, 2000).

Bireyin kendini değerli hissetmesi, yeteneklerini, bilgi ve becerilerini ortaya koyabilmesi ve başarılı olması, toplum içinde kabul görmesi ve bedensel özelliklerini benimsemesi gibi etmenler benlik saygısının oluşmasında ve gelişmesinde önemli bir yere sahiptir (Karaaslan, 1993). Rosenberg (1965) benlik saygısını bireyin kendisi ile uyum içinde olma, kendi yaptıklarından hoşnut olma duygusuyla eşdeğer tutmaktadır. Rosenberg’e göre yüksek benlik saygısına sahip kişiler kendilerini diğerlerinden üstün görmemekte, kusursuz olduklarını düşünmemekte, çok yetenekli ve başarılı oldukları konusundaki duygularını yansıtmamaktadırlar.

Harter’a (1983) göre benlik saygısı “bir birey olarak kişi kendisini ne ölçüde sevmekte, kabul etmekte ve kendisine ne ölçüde saygı duymakta” sorusu ile açıklamaya çalışmıştır. Benlik saygısının gelişmesi için sosyal karşılaştırmalar ve yansıtılmış değerlendirmelerin kaynak olduğu belirtilmektedir. Coopersmith’ e (2002) göre benlik saygısı, bir kişinin kendisiyle ilgili olarak yaptığı değerlendirme ve bu değerlendirmeyi koruması, onay görme ve görmeme durumunun bir ifadesi, kişinin kendisini ne kadar değerli ve önemli bulduğuna ilişkin inancıdır. Bireyin üst düzeyde koşulsuz olarak kendine saygı göstermesi veya kendini kabul etmesi, bunu ifade şekillerinden biridir.

Farklı Yetenek Türleri

Yetenek, bir şeyi öğrenebilme belli bir becerinin veya bilginin öğretiminden yararlanabilme gücü olarak tanımlanabilir. Yetenek bireyin belli bir yaşa kadar geliştirdiği kısmına bakarak onun daha sonra gireceği eğitim sürecinden ne ölçüde yararlanabileceği hakkında bir tahminde bulunmamıza olanak veren davranışlar bütünü olarak ta tanımlanmaktadır (Kuzgun, 1997). Her bireyin kendine özgü yetenekleri vardır. Kalıtım yoluyla bireye geçen yetenek zaman geçtikçe gelişir, üst düzeye ulaşmaya başlar. Bireyin öğrenebilme gücü olarak da tanımlanabilen yetenek özel yetenek ve genel yetenek gibi iki farklı kategoride ele alınabilir. Özel yetenek, özelleştirilmiş etkinlik alanlarında

kullanılır. Genel yetenek ise dil yeteneği, sayısal yetenek ve akıl yürütme yeteneği gibi alt başlıklara ayrılabilir.

Dil Yeteneği

Kelimelerle ifade edilen fikirleri anlama yeteneğidir. Bilginin okuma yada dinleme yoluyla edinildiği etkinliklerde kullanılır. Bu yetenek okul yaşamının son yıllarına doğru öğrencinin akademik görevleri yerine getirme potansiyelinin en önemli göstergesidir. Dil yeteneği alt sınıflarda ki öğrencilerde resim testleriyle, üst sınıflardaki öğrencilerde ise sözel testlerle ölçülmektedir (Şeyhun, Gökçe, & Şen, 2003).

Sayısal Yetenek

Sayılarla çalışma, basit niceliksel problemleri hızlı ve doğru biçimde ele alma ve niceliksel farklılıkları anlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Alt sınıflarda sayısal puanlar resimlere dayanan testlerle belirlenmektedir. Alt sınıflarda ek problemler kullanılırken üst sınıflarda ise aritmetik, akıl yürütme problemleri eklenmektedir (Şeyhun, & diğer., 2003).

Akıl Yürütme Yeteneği

Mantık problemlerini çözme önceden görme ve planlama yeteneğidir. Önemli zihinsel yeteneklerden biridir. İyi bir akıl yürütme yeteneğine sahip olan birey, problemleri çözebilir, sonuçları öngörebilir, geçmiş deneyimlere dayanarak belirli bir durumu analiz edebilir ve gerçeklere göre planlamalar yapıp bunları yürütebilir.

Bireylerin potansiyel anlamda sahip oldukları yetenek düzeyi kadar bu yetenekleri performansa yansıtabilme becerileri de önemli bulunmaktadır. Bireyin yeteneği kullanabilmesi, o alana ilgi duyması ile ilişkili olabilmektedir. İlgi bir işi yapma isteğidir, bu istek sonucunda birey o işi başarabilmek için yeteneğini kullanır. Bireyin içinde bulunduğu aile çevresi, onun ilgilerinin ve yetenek alanlarının şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Yetenek günümüzde zekâ ve bilişsel gelişim kavramları ile birlikte anılmaktadır. Bilişsel gelişime ilişkin en önemli gelişimi ileri süren İsviçreli Psikolog Jean Piaget'e göre, çocuk kendi dünyasına bir anlam kazandırabilmek için çevresindeki insan ve objelerle ilgili bir faaliyet içine girer (Yavuzer, 1993). Piaget'e göre zekâ, çevreyle uyum sağlayabilme yeteneğidir, tüm zihinsel yapıların yöneldiği bir çeşit denge durumudur canlı ve etkin bir zihinsel işlemler sistemidir. Zekâ, zihin, öğrenme, öğrenilenlerden yararlanabilme, yeni durumlara uyabilme ve yeni çözüm yolları bulabilme yeteneğidir (Yörükoğlu, 1992).

Atılganlık

Türk Dil Kurumunun sözlüğünde atılgan: Çekinip korkmadan kendini tehlike veya güçlülere atan, acar, girişken diye tarif edilmektedir. Yapılan eyleme de atılganlık denmektedir. Atılgan dediğimiz davranış biçimini açıklayan İngilizce 'assertiveness' kelimesinin iddialı, atılgan, girişken, celbezeli, kendini ortaya koyan gibi bir dizi Türkçe karşılığı bulun maktadır. Bunlardan en uygun kullanım atılgan olarak bulunmuştur. Atılganlık kişiler arası iletişime geçme yollarından birini ifade eder. Kişilerin başkalarının hakkına ve benliklerine saygı göstererek ve onları küçük görmeden ve onların haklarını da aynı kendi hakları kadar koruyarak davranmasına verilen addır (Voltan, 1980).

Atılganlık kavramı, ilk kez Wolpe ve Lazarus (1966) tarafından tanımlanmıştır. Wolpe ve Lazarus, duyguların ve hakların sosyal olarak kabul edilebilir tüm ifadelerinin atılgan davranışlar olarak değerlendirilebileceğini belirtmişlerdir. Buna ek olarak atılgan davranış, öfkenin, şiddetin, anlaşmazlığın, sıkıntı ve üzüntünün, sevincin, övgünün ve sevginin olumlu ifadesini içermektedir. Atılganlık kavramı, hoş olmayan ya da zorlu durumları diğer insanları ezmeden ve onlara kendimizi ezdirmeden aşabilmek olarak tanımlanmıştır (Phelps & Austin, 1997, s.82). Atılganlık kavramının bugün kullanılan tanımı Alberti ve Emmons (1970) tarafından yapılmıştır. Atılgan kişi kendi haklarını iyi bilen ve savunabilen kişi olarak betimlemişlerdir (Alberti & Emmons, 2002).

Atılgan bireyler, benlik saygılarından bir şey kaybetmeden, hata ve olumsuz özelliklerini kabul edip, doğruluğuna inandığı konularda ısrar edebilirler. Grupla olan ilişkilerinde kendilerini içten ve yapmacıksız olarak anlatabilirler. Zorbalık ve fiziksel güce dayanan davranışları kullanmazlar. Fiziksel olmayan düşmanca ve saldırganca duygularını açıkça ifade edebilirler. Diğer insanları hiçbir neden yokken küçük düşürmek ve cezalandırmak için fırsat kollamazlar. Diğer kişilerin kendisi için uygun olmayan isteklerine rahatlıkla hayır diyebilirler (Bozkurt, 1998).

Atılganlık tepki vermenin bir diğer yoludur. Bu tip davranış ne saldırganlık ne de çekingenlik gibidir. Bu tamamen kendine has bir davranma stilidir. Bu tipte bireyler kendilerini tamamen ifade ederler ve bunu yaparken de saldırgan bireyler gibi kırıncı değillerdir. Bu gibi kimseler tepkilerini anında verirler. Diğerleri ve kendileri hakkında olumlu görüş ve yargıya sahiptirler ve başkalarının haklarına saygı gösterirler (Şahin, 2001).

Alberti ve Emmons (2002), kişilerarası ilişkilerde atılganlığın batı toplumlarının özelliği olduğunu belirtmişlerdir. Asya toplumlarında grup üyeliği (aile, klan, çalışma grubu) çok değerli olduğundan birey için kendini nasıl gördüğü değil, başkalarının onu nasıl gördüğü önemlidir. Kibarlık, temel meziyetlerden biridir ve iletişim sanki yüz yüze gelmekten kaçınırcasına dolaylıdır. Atılganlık ya da

kendini dolaysız olarak ifade etme, geleneklere değer veren türlerce hoş karşılanan bir özellik değildir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2009-2010 eğitim-öğretim sezonunda Erzurum ilinde Milli Eğitime bağlı 2 ilköğretim okulunda II. kademede okuyan 6-7-8. sınıf öğrencilerinden toplam 180 (93 erkek, 87 kız) öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalamaları 13.1'dir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Bilgi Toplama Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri, Temel Yetenekler Testi 6-8, Atılganlık Envanteri kullanılmıştır.

Bilgi toplama formu: Ad-soyad, cinsiyet, sınıf, okul ismi ve adres'ten oluşmaktadır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ): Bugün birçok çalışmada benlik saygısı ölçümü için kullanılan güvenilir dört ana ölçekten biri olarak literatürde yer alan ölçek 1968 yılında Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Çoktan seçmeli 12 alt kategoriden oluşan ölçekte 63 madde yer almaktadır. Bu çalışmada 10 maddeden oluşan Benlik Saygısı alt kategorisi kullanılmıştır. Çuhadaroğlu (1986) tarafından 'Türkçe' ye uyarlanan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonunda benlik saygısı kategorisinin geçerliğini sınamak için psikiyatrik görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerle yapılan değerlendirmede öğrencilerin benlik saygıları, kendilerine ilişkin görüşlerine göre, yüksek, orta ve düşük olarak gruplandırılmıştır. Görüşlerden ve benlik saygısı ölçeğinden elde edilen sonuçların arasındaki ilişkiler hesaplanmış ve geçerlik oranı .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .75 olduğu belirtilmiştir.

Temel Yetenekler Testi 6-8 (TYT 6-8): Bu Testin orijinali Thurston'nun TKT (11-17) SRA Primary Mental Abilities Ages (11-17) yaş grubu testinden alınmış, Amerika'da Eğitimsel Yetenek Testleri (6-9) ve (9-12.) sınıflar olmak üzere iki parçaya bölünerek yeniden uyarlanmıştır. dokuzuncu sınıflarda TYT 6-9 ile TYT 9-12'den hangisinin uygulanacağı uygulamalarda sorun yaratacağı düşünüldükçe, bazı değişiklikler yapılmış ve ilk öğretim okulları 6-8 sınıflara yönelik olarak yeniden uyarlanarak testin TYT 6-8 olarak isimlendirilmesine karar verilmiştir (Şeyhun ve ark., 2003). TYT 6-8, öğrencilerin dil, akıl yürütme ve sayısal ile genel yeteneğine ilişkin sonuç veren bir ölçme aracıdır. TYT 6-8'der her madde için doğru cevaplara '1' yanlış cevaplara sıfır puan vererek doğru cevap toplamından ham puan elde edilir. Öğrencinin okulunun bulunduğu yerleşim yeri, sınıfı ve

cinsiyetine uygun norm tablosu kullanılarak ta testin değerlendirilmesi yapılır. Testin orijinalinde yetenek düzeyinin yanında zeka bölümü hakkında da sonuç elde edilmektedir. Testin Türkiye uyarlaması yapılırken ‘zeka bölümüne’ çalışma yapılmayarak sadece yetenekleri orta koyacak şekilde geliştirilmiştir.

Dil Yeteneği

Dil Kelime Gruplaması Testi

Kelime dizisindeki diğer kelimelerden farklı olan, gruba ait olamayan kelimenin bulunmasının istendiği 14 maddeden oluşmaktadır. Kelime gruplaması testini cevapla süresi 4 dakikadır. Testten alınabilecek en düşük puan sıfır, en yüksek puan 14’tür. (Şeyhun & diğ., 2003).

Dil Kelime Hazinesi Testi

Kelime dizisinin başındaki koyu olarak verilmiş ilk kelime ile dizideki aynı anlamı taşıyan kelimenin bulunmasının istendiği 20 maddeden oluşmaktadır. Bu testin cevaplama süresi 5,3 dakikadır. Testten alınabilecek en düşük puan sıfır, en yüksek puan 20’dir. (Şeyhun & diğ., 2003).

Akıl Yürütme Yeteneği

Akıl yürütme sayı dizileri testi belirli bir kurala göre sıralanmış sayı dizilerinden oluşmaktadır. Test sayı dizisinin kuralına göre diziyi izlemesi gereken sayıyı verilen seçenekler arasından bulunmasının istendiği 15 maddeden oluşur. Bu testin cevaplama süresi 10 dakikadır. Testten alınabilecek en düşük puan sıfır. En yüksek puan 15’tir. (Şeyhun & diğ., 2003).

Akıl Yürütme-Harf Dizileri Testi

Belirli bir kurala göre sıralanmış harf dizilerinden oluşmaktadır. Test, dizinin kuralına göre diziyi izlemesi gereken harfin verilen seçeneklere arasından bulunmasının istendiği 11 maddeden oluşmaktadır. Bu testin cevaplama süresi 4,3 dakikadır. Testten alınabilecek en düşük puan sıfır, en yüksek puan 11’dir. (Şeyhun & diğ., 2003).

Sayısal Yetenek Testi

Her maddede zihinden hesaplayarak doğru cevabın bulunmasının istendiği 22 maddeden oluşmaktadır. Bu testin cevaplama süresi 9 dakikadır. Testten alınabilecek en düşük puan sıfır, en yüksek puan 22’dir. (Şeyhun & diğ., 2003). Testin güvenilirliği hesaplanırken Cronbach Alfa ile ve KR-20 formülü kullanılmıştır. Temel Yetenekler Testi 6-8 ‘in her iki yöntemle de elde edilen güvenilirlik katsayıları 0.71 ile 0.94 arasında değişmektedir. Testin geçerliği “ ölçüt geçerliği” ve “yapı geçerliği” yöntemleri kullanılarak hesaplanmıştır. TYT 6-8 ‘in Matematik, Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Geçme ders notlarından elde edilen yordama geçerliği katsayıları 0.38 ile 0.55 arasındadır. Bu anlamlı ilişki dahilinde test puanları bilinen öğrencilerin ders başarılarının yordanabileceği görülmektedir.

Rathus Atılganlık Envanteri(RAE): Girişimcilik ölçeğinin ölçüt geçerliğini test etmek amacıyla Rathus Atılganlık Envanteri kullanılmıştır. Kişiler arası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla Rathus (1973) tarafından geliştirilen ve Voltan (1980) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Rathus Atılganlık Envanteri" 30 maddeden oluşmaktadır. olumlu ve olumsuz ifadeler bulunmaktadır. Ölçekteki olumlu ifadeler: 3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 29. maddelerdir. Olumsuz ifadeler: 1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 30. maddelerdir. Ölçeğin güvenilirliği, test tekrar yöntemi ile .78, iki yarı yöntemi ile de .77, bulunmuştur. Voltan ise Türkçe'ye çevirisinde ise test tekrarı yöntemi ile .92, testin yarıya bölünmesi yöntemi ile de .77 güvenilirliğini bulmuştur.

Verilerin analizi

Araştırma sonucunda elde edilen 180 tane Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve 180 tane Genel Yetenek Testi kitapçığı (180 tane Dil yeteneği testi, 180 tane akıl yürütme yeteneği testi, 180 tane sayısal yetenek testi, 180 tane genel yetenek testi), SPSS 15.0 paket programında gruplar arası farklılığı belirlemek için "t testi", değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için "Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi" kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

İlköğretim II. kademe öğrencilerinde, benlik saygısı ve farklı yetenek düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması ile ilgili bulgular ve yorum

Öğrencilerin benlik saygısı ve farklı yetenek düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için bağımsız örneklem için t testi uygulanmıştır ve sonuçlar (Tablo 1)'de verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Farklı Yetenek Düzeylerine İlişkin t Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	S.s.	sd	t	p
Benlik Saygısı	Erkek	93	66.67	19.04	178	1.25	.21
	Kız	87	62.94	20.85			
Dil Yeteneği	Erkek	93	60.63	24.08	178	0.87	.38
	Kız	87	57.41	25.38			
Akıl Yürütme Yeteneği	Erkek	93	61.24	26.58	178	1.54	.13
	Kız	87	55.01	27.75			
Sayısal Yetenek	Erkek	93	61.58	26.61	178	2.92	.004
	Kız	87	50.18	25.63			
Genel Yetenek	Erkek	93	61.74	24.57	178	2.08	.039
	Kız	87	54.00	25.28			
Atılganlık	Erkek	93	110.85	15.57	178	1.97	.049
	Kız	87	106.47	14.20			

p< .05 Anlamlı

Tablo incelendiğinde ilköğretim II. kademe öğrencileri benlik saygısı puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t değeri 1.25; dil yeteneği puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t değeri 0.87; akıl yürütme yeteneği puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t değeri 1.54 olarak $p > .05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bu bulgu ilköğretim II. kademe öğrencileri benlik saygısı, dil yeteneği ve akıl yürütme yeteneğinin cinsiyete göre değişmediğini göstermektedir. Literatüre bakıldığında benzer sonuçlarla karşılaşıldığı görülmektedir. Bununla birlikte cinsiyet bağlamında sayısal yeteneğe ilişkin t değeri 2.92; genel yeteneğe ilişkin t değeri 2.08; atılganlığa ilişkin t değeri 1.97 olarak $p < .05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulguya göre ilköğretim II. kademe erkek öğrencilerin sayısal yetenek, genel yetenek ve atılganlık düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

İlköğretim II. kademe öğrencilerinde, benlik saygısı ve farklı yetenek düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili bulgular ve yorum

İlköğretim II. kademe öğrencilerinde, benlik saygısı ve farklı yetenek düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını anlamak amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi uygulanmış ve sonuçlar (Tablo 2)'de verilmiştir.

Tablo 2. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde, Benlik Saygısı ve Farklı Yetenek Düzeyleri Arasındaki İlişki

Değişkenler	Benlik Saygısı	Dil Yeteneği	Akıl Yürütme Yeteneği	Sayısal Yetenek	Genel Yetenek	Atılganlık
Benlik Saygısı	1					
Dil Yeteneği	.254**	1				
Akıl Yürütme Yeteneği	.301**	.550**	1			
Sayısal Yetenek	.283**	.622**	.728**	1		
Genel Yetenek	.308**	.839**	.876**	.878**	1	
Atılganlık	.312**	.144	.204**	.114	.176*	1
Ortalama	64,64	57,81	58,64	55,44	57,47	109,2333
Standart Sapma	20,12	24,84	26,88	27,23	25,51	15,04745

** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo incelendiğinde ilköğretim II. kademe öğrencilerinin, benlik saygısı ile dil yeteneği arasındaki ilişkiye ait korelasyon değeri $r = .254$; benlik saygısı ile akıl yürütme yeteneği arasındaki ilişkiye ait korelasyon değeri $r = .301$; benlik saygısı ile sayısal yetenek arasındaki ilişkiye ait korelasyon değeri $r = .283$; benlik saygısı ile genel yetenek arasındaki ilişkiye ait korelasyon değeri $r = .308$; benlik saygısı ile atılganlık arasındaki ilişkiye ait korelasyon değeri $r = .312$ olarak $p < .01$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular benlik saygısı ile dil yeteneği, akıl yürütme yeteneği, sayısal yetenek, genel yetenek ve atılganlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişkinin olduğunu

göstermektedir. Sonuç olarak ilköğretim II. kademe öğrencilerinin benlik saygıları arttıkça dil yeteneği, akıl yürütme yeteneği, sayısal yetenek, genel yetenek ve atılganlık düzeylerinin arttığı; benlik saygıları azaldıkça dil yeteneği, akıl yürütme yeteneği, sayısal yetenek, genel yetenek ve atılganlık düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Bu bilgi ilgili literatürü desteklemektedir (Doğusal, 1987; Gökalan, 2000; Örgün, 2000; Bal, 2006). Bunlara ek olarak akıl yürütme yeteneği ile sayısal yetenek arasındaki korelasyon değerinin $r = .728$ olması sayısal yetenek ile akıl yürütme yeteneği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarında; erkek öğrencilerin genel yetenek, sayısal yetenek ve atılganlık puan ortalamaları kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. 2008 orta öğretime geçiş sınavı istatistiksel verileri incelendiğinde kız öğrencilerin Türkçe –Matematik puan ortalamaları erkeklerin Türkçe–Matematik puan ortalamalarından yüksektir. Fakat erkek öğrencilerin Matematik-Fen (sayısal yetenek) puan ortalamaları kızların Matematik-Fen puan ortalamalarından yüksektir. Hatta Matematik-Fen sorularında yaklaşık 265 tam puan çeken öğrencinin 159 tanesi erkek öğrencidir (MEB, 2008). PISA 2003 ve 2006 verileri incelendiğinde OECD ülkelerinin bazılarında ve Çin’de çalışmaya katılan 15 yaşındaki erkek öğrencilerin sayısal (matematik-fen) puan ortalamaları kızlarınkinden yüksek çıkmıştır (Kül, 2005; OECD, 2004; OECD, 2007). Bunun sebebi olarak araştırma ve incelemeye dayalı fen ve matematik derslerinde ülkemizde erkek öğrencilerin kitap, bilgisayar, internet, gezi, özel dersane olanaklarının kız öğrencilere oranla daha fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir (Özer & Anıl, 2011; Sarier, 2010; Eke, 2010). İlgili literatür tarandığında özellikle ilköğretim 2. kademesindeki erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha atılgan oldukları görülmektedir (Bozkurt, 1989; Gökalan, 2000; Dinçyürek, Kıralp, Şahin, 2007). Bunun sebebi tam olarak bilinmese de kızların bu dönemde ergenlik belirtilerinin oluşmasıyla birlikte kendilerini biraz geriye çekmesi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu dönemde kızların çekingen davranmasının bir başka sebebi erkeklerle aynı ortamda olmasıdır (Sağ, 2003). Bu dönemde ergenlikle ilgili değişimler yaşayan kız çocuklarının karşıt cinslerine ilişkin utangaçlık düzeyleri arttığından onların bulunduğu ortamlarda konuşmak istemezler, etkinliklere katılmak istemezler ve çoğu zaman çekingen davranırlar.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, ilköğretim II. kademe öğrencilerinde benlik saygısı, farklı yetenek türleri ve atılganlık arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Yani benlik saygısı puanı yükseldikçe dil yetenek puanı, akıl yürütme yetenek puanı, sayısal yetenek puanı, genel yetenek

puanı ve atılganlık düzeyi de yükselmiştir. Tam tersi benlik saygısı puanı düştükçe dil yetenek puanı, akıl yürütme yetenek puanı, sayısal yetenek puanı, genel yetenek puanı ve atılganlık düzeyi de düşmüştür. Kişiliğimizin, davranışlarımızın, duygu ve düşüncelerimizin, ilişkilerimizin, başarılarımızın yani hayatımızın büyük bir bölümünde benlik saygısının etkili olduğu söylenebilir (Kamath & Kanekar, 1993; Kemple, 1995; Gökalan, 2000; Ünal, 2006; Kabalcı, 2008; Sarıçam, 2010). Araştırma bulguları ile önceki çalışmalar birbirini desteklemektedir.

Araştırmada aynı zamanda farklı yetenek türlerinin de birbirleriyle olumlu yönde ilişkilerinin olduğu gözlenmiştir. Dil yetenek puanı yüksekse genel yetenek puanı da yüksek çıkmış veya sayısal yetenek puanı yüksekse akıl yürütme yeteneği puanı da yüksek çıkmıştır. Bunlara ek olarak araştırmada atılganlık ile dil yeteneği ve sayısal yetenek arasında bir ilişki bulunamamış fakat atılganlık ile akıl yürütme yeteneği ve genel yetenek arasında çok az bir ilişki bulunsa da manidar olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen bu sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler verilebilir:

- Öğretmenler, öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri rahat bir ortam hazırlayabilir.
- Öğrencinin değerli olduğu hissi verilmelidir.
- Öğrencinin farklı yeteneklerini sergileyebilmesi için fırsatlar verilmelidir.
- Okul psikolojik danışmanları, verecekleri atılganlık eğitimi ile ergenlere, arkadaşları, öğretmenleri ve diğer kişilerle ilişki kurmak için geliştirmiş olabilecekleri etkisiz davranış örüntülerini değiştirmede ve kendilerini açık ve dürüst bir şekilde ifade etmede yardımcı olabilirler.
- Öğrencilerin kendilerine uygun bir meslek seçerek mutlu olmalarını veya akademik başarılarını olumlu yönde etkilemek istiyorsak; benlik saygılarını arttırmalarına, farklı yeteneklerini sergilemelerine ve atılganlık düzeylerini arttırmalarına destek olmalıyız.

KAYNAKÇA

- Alberti, R., & Emmons, M. (2002). *Atılganlık hakkımızı kullanın*, (Çev. Katlan, Sibel), Ankara: Hyb Yayınları.
- Bal, E. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin benlik alguları ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bozkurt, E. (1989). *Üniversite Öğrencilerinin atılganlık düzeylerini etkileyen sosyo- ekonomik faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 19 Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Coopersmith, S. (2002). *Self-Esteem Inventories Manual*. Mind Garden, Inc.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sarıçam, H., Yılmaz, E., Gülbahçe, A., Gülbahçe, Ö., ve Çardak, M. (2013). İlköğretim II. kademe öğrencilerinde benlik saygısı, farklı yetenek ve atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*. 10(1), 525-540.

- Dinçyürek, S., Kıralp, Y., & Şahin, S. (2007). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünde öğrenim gören öğrencilerin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (YDÜ Örneği). *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. 5-7 Eylül, 2007, Tokat.
- Doğusal N. (1987). *İlkokul beşinci sınıf öğrencilerinde benlik kavramının akademik başarı üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eke, C. (2010). Öğrencilerin fen bilimleri konularına yönelik ilgisi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey.
- Erdinç, G. A. (1995). *İzmir ili lise öğrencilerinde benlik imajı-başarı ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gökalan, Z. B. (2000). *İlköğretim okulu öğrencilerinin (12-14 yaş) benlik tasarımı, atılganlık ve kendini açma düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Güngör, A. (1989). *Lise öğrencilerinin öz saygılarını etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Harter, S. (1983). *The Development of the self-esteem*. Handbook of Child Psychology: Social and Personality Development. In M. Hetherington (ed.). New York: Wiley.
- Kabalıcı, T. (2008). *Akademik başarının yordayıcısı olarak benlik saygısı, sınav kaygısı ve sosyo-demografik değişkenler*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kamath, M., & Kanekar, S. (1993). Loneliness, Shyness, Self-esteem and extraversion. *Journal of Social Psychology*, 133(6), 855-858.
- Karaaslan, A. (1993). Öğrenci hemşirelerin benlik saygısı düzeyleri ve bunu etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Ege Üniversitesi H.Y.O. Dergisi*, 9(2), 21-29.
- Kemple, M. K. (1995). Shyness and Self-Esteem in Early Childhood. *Journal of Humanistic Counseling, Education ve Development*, 33(4), 173-183.
- Kuzgun, Y. (1996). *Akademik Benlik Kavramı Ölçeği*. Ankara: MEB Yayınları.
- Kuzgun, Y. (1997). *Grup rehberliği el kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Kül, Y. (2005). OECD Uluslararası öğrenci değerlendirme programı (PISA) testleri: zorunlu eğitimini tamamlamış öğrencilerin değerlendirilmesinde yeni ufuklar. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, XIX.
- MEB (2008). 2008 Yılı Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavı Sayısal Verileri <http://oges.meb.gov.tr/oks/ista.html>
- Organization for Economic Cooperation and Development. (2007). *PISA 2006 Science Competencies for Tomorrow's World*, Volume 1-2, Author, Paris, France.
- OECD (2004). *PISA 2003*. [Çevrim-içi: http://www.oecd.org/dataoecd/15/13/3972522_4.pdf], Erişim tarihi: 20 Ocak 2012
- Otacıoğlu, S. G. (2008). Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile akademik ve çalgı başarılarının karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 141-150.
- Özkan I. (1987). *Gençliğin akademik başarısını etkileyen zihinsel ve ruhsal faktörler*. I. Milletler Arası Gençlik Kongresi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Örgün, S. (2000). *Anne-Baba tutumları ile 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Özer, Y., & Anıl, D. (2001). Öğrencilerin fen ve matematik başarılarını etkileyen faktörlerin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Hacettepe Eğitim Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 41, 313-324.
- Phelps, S., & Austin, N. (1997). *Atılgan kadın*, (Serap Katlan Çev.). Ankara, HYB.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and adolescent self-image*. New Jersey: Princeton University Press.

Sarıçam, H., Yılmaz, E., Gülbahçe, A., Gülbahçe, Ö., ve Çardak, M. (2013). İlköğretim II. kademe öğrencilerinde benlik saygısı, farklı yetenek ve atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*. 10(1), 525-540.

- Şahin, N. (2001). *Eğitim yöneticisi adaylarının özellikleri ile başarı ve atılganlık düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Sağ, V. (2003). Toplumsal Değişim ve Eğitim Üzerine, *Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 11-25.
- Sarıçam, H. (2010). *Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime Giriş Sınavları (OKS-SBS) ve PISA Sonuçları Işığında Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Değerlendirilmesi. *Karşehir Abi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 107-129.
- Şeyhun, H., Gökçe, S., & Şen, H. (2003). *Temel Yetenekler Testi 6-8 TYT (6-8) el kitabı* (ss.1-58). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Ünal, A. (2006). *OKS (LGS)'ye hazırlanan öğrencilerin sınav kaygıları ile benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Wolpe, J., & Lazarus, A.A. (1966). *Behavior therapy techniques*. New York, Elmsford: Pergamon Press.
- Voltan, N. (1980). Rathus Atılganlık Envanteri geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Psikoloji Dergisi*, 10, 23-25
- Yavuzer, H. (1991). *Ana baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, Haluk (1993). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazgan İnanç, B., Bilgin, M., & Kılıç Atıcı, M. (2007). *Gelişim psikolojisi, çocuk ve ergen psikolojisi*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Yılmaz, S. & Ekinci, M. (2001). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde benlik saygısı ve atılganlık düzeyi arasındaki ilişki. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 4(2), 4-14.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunları*. İstanbul: Özgür Yayınevi.
- Yörükoğlu, A. (1992). *Çocuk ve ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.

Extended English Abstract

Introduction

It wouldn't be wrong to state that puberty is among the matters which are studied most frequently in developmental psychology. Puberty is a stage which is experienced by human beings, and which is "the first step towards adulthood". Puberty is the period within which the behaviours and attitudes of adulthood replace the behaviours and attitudes of childhood, sexual faculties are gained by the individual, and the individual prepares himself/herself for his/her role as an adult psychologically and somatically.

As well as experiencing many changes during puberty, the individual is expected to gain an identity while becoming an adult, which sometimes causes an identity confusion in the individual. Puberty period provides an important environment for the new formations in the development of personality which will, to a great extent, shape the future life of the individual and ensure stability. It is at the end of this period, during which the bases of personality are formed permanently, that the individual's choices about himself/herself and his/her environment, intentions, objectives and goals become clear. Therefore, the self-esteem and capabilities of the individual are thought to have an important place in achieving the objectives and goals related to the future.

Coming through the puberty period, which makes up a considerable part of the life, successfully plays an important role in preparing the individual for the future and the life. To be in a healthy mood during this process, it is necessary that the individual value himself/herself, attach

importance to himself/herself, and be aware of his/her potential and skills as well as feeling that he/she has the success essential for solving the problems in his/her position.

The aim of the contemporary and modern education is to turn the students to individuals with self-esteem, knowledge, success, and skills to manage themselves; in brief, mentally and physically healthy, creative, and productive individuals, who are useful for the society. In order for education to achieve this goal, it is necessary to let the students express themselves, to discover their abilities, and to ensure that they become assertive individuals by helping them notice and control the factors preventing them from expressing themselves.

Self-esteem

Internalisation and appreciation of self-concept form self-esteem. Self-esteem is “a state of appreciation which emerges from the approval of the self-concept that the individual reaches after self-evaluation”. For self-appreciation and self-esteem, the individual does not have to possess superior qualities because self-esteem is the condition of self-complacency without over or underestimating oneself. Self-esteem means finding oneself positive, worth appreciation and liking. Self-esteem is a positive state of mind which allows individuals to accept themselves as they are and to have self-confidence.

Ability

Ability may be defined as the capacity to learn something and make use of a skill or taught knowledge. Ability is also defined as a whole of behaviours which, when the part developed by an individual until a certain age is studied, enables us to estimate to what extent the individual will benefit from the future education process. Each individual has his/her own abilities. The ability received through heredity develops in time and starts to reach high levels. Ability, which may also be defined as the capacity to learn, may be studied in two categories as special ability and general ability. Special ability is used in the areas of specialized activities. General ability may be divided into sub-categories such as linguistic ability, quantitative ability, and reasoning ability.

Assertiveness

Assertiveness was first defined by Wolpe and Lazarus. They stated that all socially acceptable expressions of emotions and rights could be considered as assertive behaviours. Furthermore, assertive behaviour contains the positive expressions of anger, violence, disagreement, distress, sadness, joy, praise, and love. The definition of assertiveness which is used today was made by Alberti and Emmons who defined assertive individual as a person who is well aware of his/her rights and can defend them.

Method

The phase of the study included the 6th, 7th, and 8th grade students who were attending the second level of primary schools under Erzurum Directorate of Ministry of National Education during 2009-2010 school year. The sample was made up of 180 students from 2 schools in Erzurum city centre.

Information Gathering Form, Rosenberg Self-esteem Inventory, Basic Abilities Test 6-8, and Assertiveness Inventory were used as data collection tools in the study.

180 Rosenberg Self-esteem Inventories and 180 General Ability (180 linguistic ability tests, 180 reasoning ability tests, and 180 general ability tests) booklets were obtained in the result of the research, and in SPSS 15.0 package program, “t test” was used to determine the differences between the groups, “Pearson Moment Correlation Analysis” was used to determine the relations between the variables.

Results

t value, which was 1.25, regarding whether the self-esteem scores of the students attending the second level of primary schools differentiated considering gender; t value, which was .87, regarding whether the linguistic ability scores differentiated considering gender; t value, which was 1.54, regarding whether the reasoning ability scores differentiated considering gender have been found to be meaningless at the significance level of $p > .05$. This result shows that self-esteem, linguistic

ability, and reasoning ability of the students attending the second level of primary schools don't differentiate considering gender. When the literature is reviewed, similar results are noticed. However, in the context of gender, t value, which was 2.92, regarding quantitative ability; t value, which was 2.08, regarding general ability; t value, which was 1.97, regarding assertiveness have been found to be meaningful at the significance level of $p < .05$. According to this finding, it may be stated that male students attending the second level of primary schools have a higher level of quantitative ability, general ability, and assertiveness compared to the female students. When the related literature is reviewed, it is noticed that the male students are more assertive than the female students, especially at the second level of primary schools.

The correlation value, which was $r = .254$, concerning the relation between the self-esteem and linguistic ability of the students attending the second level of primary schools; the correlation value, which was $r = .301$, concerning the relation between self-esteem and reasoning ability; the correlation value, which was $r = .283$, concerning the relation between self-esteem and quantitative ability; the correlation value, which was $r = .308$, concerning the relation between self-esteem and general ability; the correlation value, which was $r = .312$, concerning the relation between self-esteem and assertiveness have been found to be meaningful at the significance level of $p < .01$. These findings indicate that there is a positive meaningful relation between self-esteem and linguistic ability, reasoning ability, quantitative ability, general ability, and assertiveness.

Conclusion and recommendations

In the results of the research, it has been observed that there is a positive relation between the self-esteem, different ability types and assertiveness of the students attending the second level of primary schools. That is, as the score of self-esteem increased, the score of linguistic ability, the score of reasoning ability, the score of quantitative ability, the score of general ability, and the level of assertiveness increased, too. Conversely, as the score of self-esteem decreased, the score of linguistic ability, the score of reasoning ability, the score of quantitative ability, the score of general ability, and the level of assertiveness decreased, too.

It has also been observed in the study that different ability types have a positive relation between each other. If the score of linguistic ability was high, the score of general ability was high; or, if the score of quantitative ability was high, the score of reasoning ability was high, too.

In addition to these findings, no relation between assertiveness and linguistic ability or quantitative ability has been observed, whereas a slight relation, though it is not considered to be meaningful, has been observed between reasoning ability and general ability.

In the light of these results, the following suggestions may be proposed:

- Teachers may prepare a comfortable environment, where students can express themselves with ease.
- Students should be given the feeling that they are valuable.
- Students should be granted opportunities to present their abilities.
- By giving assertiveness education, schools' psychological counsellors may help adolescents change their ineffective behaviour patterns they may have developed to communicate with their friends, teachers, and other people; and help them express themselves clearly and honestly.
- If we want the students to be happy by choosing a suitable profession, or if we want to influence their academic success positively, we should support the students in increasing their self-esteem, presenting their different abilities, and increasing their assertiveness levels.